

и породилска одсуства постала нека од горућих питања. Сада је у жижи и питање зајемчених социјалних права судија, односно смањење њихових зарада. Уставни судови морају да одлуче да ли је допуштено смањити судијске плате за време економске кризе и да ли такво смањење крши уставне принципе независности именованих судија и самих судов.

Сврха овог излагања је да укаже на неке аспекте који су настали у процесу развоја уставне јуриспруденције Уставног суда Литваније, а који су били одређени глобалним променама у привреди.

2. Социјална заштита – важна област уставних права Институције уставне надлежности, дакле уставни судови, непрестано тумаче права и слободе лица утврђене уставом, па су крајње границе ових права већ повучене у уставној јуриспруденцији. Прихватањем јуриспруденцијског устава проширује се не само концепт уставних права, већ и могућност признавања људских права као уставних.

На развој ових права утицала је и сама чињеница да су, у већини нових устава, права из области социјалне заштите садржана *expresis verbis*. В. Садурски их дели у четири групе. Устави Белорусије, Чешке Републике, Молдавије, Пољске, Румуније, Русије, Словачке и Украјине сврстани су у прву групу, где су права на социјалну заштиту шире регулисана (социјална сигурност, образовање, здравствено осигурање, право на рад, итд.); устави Бугарске, Мађарске (до 2012. године), Македоније, Црне Горе, Србије и Словеније, у којима је обим права социјалне заштите ограничен (право на образовање, здравствену заштиту, право на рад, итд.) сврстани су у другу групу; уставе Естоније, Летоније и Литваније, који консолидују право на социјалну сигурност, образовање и здравствену заштиту, док су остала права социјалне заштите веома ограничена (према мишљењу аутора, литвански Устав је између прве и треће групе), треба сврстати у трећу групу; уставе Босне и Херцеговине и Грузије, који обухватају само веома мали број социјалних и економских права, треба сврстати у четврту групу.

У уставима се права на социјалну заштиту оцењују на различите начине, како из угла њиховог развоја тако и из угла могућности да се она ограниче. Правима из области социјалне заштите требало је много више времена да буду призната као уставна, у поређењу са политичким и грађанским правима, не само зато што су повезана са преузетом обавезом државе да их испуни, већ и због тога што постоји питање директне примене Устава – могућност директне заштите тих права пред судом прихваћена је тек касније.

Пошто се права из области социјалне заштите могу тумачити на различите начине, односно као извесне државне обавезе према друштву, или као субјективно право појединца, не постоји општа сагласност у погледу тога да ли се она могу директно бранити када се лице обрати суду.

Устав Републике Литваније од 1992. године садржи детаљан попис права